

Değerli GERDER Üyeleri,
Türkiye'deki Alman dili edebiyatı, Alman dili eğitimi ve Almanca çeviri alanlarında yürütülen bilimsel çalışmalarını ve faaliyetleri tanıtan, bu alanlardaki bilimciler arasında iletişimi sağlayan bültenimizin ikinci sayısını hazırladık. İlk bültenimizden bu yana geçen yaklaşık altı aylık süre içerisinde yaşanan gelişmeleri bu kez yayın kurulumuzdaki üyelerimizin yanı sıra diğer dernek üyelerimizin de desteğiyle sizlere duyurabilmekten memnuniyet duyuyoruz ve bundan sonraki bültenlerde daha çok üyemizin katkılarına umuyoruz. Saygılarımla...

Ersel Kayaoğlu

Atama haberleri

Dernek üyemiz Prof. Dr. İlyas Öztürk 25.06.2010 tarihinde Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı olarak atandı. Trakya Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Müdürlüğü görevini yürüten dernek üyemiz Prof. Dr. Sevinç Sakarya Maden 14.07.2010 profesörlük unvanını aldı. Basında çıkan ilgili haber için [Ctrl tuşunu basılı tutarak tıklayınız...](#)

Kongrelerde yapılan seçimler

Dernek üyelerimiz IVG ve GIG yönetim organlarına seçildi. 30.07.-07.08.2010 tarihleri arasında Varsova'da düzenlenen XII. IVG Kongresi çerçevesinde yapılan IVG Genel Kurul toplantısında derneğimizin başkanı Doç. Dr. Zehra Gülmüş Uluslararası Kurul'a seçildi. GIG'in 23-27 Ekim 2010 tarihleri arasında Göttingen'de düzenlenen kongresi çerçevesinde yapılan GIG Genel Kurul toplantısında dernek üyemiz Prof. Dr. Mahmut Karakus yönetim kurulu üyeliğine, Prof. Dr. Nilüfer Tapan bilimsel kurul üyeliğine ve Yard. Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu uluslararası kurul üyeliğine seçildi.

Anma toplantısı

Marmara Üniversitesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü 22.10.2010 tarihinde Doç. Dr. Ayfer Aktaş için Anma Toplantısı düzenlendi ve 29 Ağustos 2010 tarihinde vefat eden değerli üyemiz mesai arkadaşları, öğrenciler ve dostları tarafından anıldı.

[Gerder Bülteni 2/2010](#)

Kongre tanıtımı

Prof. Dr. Sevinç Sakarya-Maden:
Zweiter Kongress der Germanistinnen und Germanisten Südosteuropas zum Thema:
„Mehrsprachigkeit – Interkulturalität – Intermedialität.
Deutsch – Die Sprache, die uns verbindet“

Veliko Tarnovo, 30.09. – 03.10.2010
devamı 3. sayfada

Kongre tanıtımı

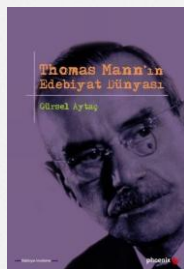
Prof. Dr. Ali Osman Öztürk –
Burcu Gözde Karacaoğlan:
“Göçmenlerin Anadili, Eğitim, Kültür ve Entegrasyon Sorunları Sempozyumu” üzerine notlar
devamı 7. sayfada

Kitap tanıtımı

Ülkenur Kaynar:
‘Dilin Çağrısı’. Yüksel Pazarkaya’ya Ellinci Sanat Yılında Armağan
devamı 5. sayfada

Üyelerimizin Yeni Yayınları

Gerhard Venzmer:
Deliler ve Dahiler. Çev.
Gürsel Ayaç, Omnia Yayınları, 2010
(ISBN:6055671532)

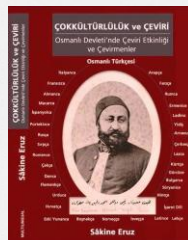

Gürsel Ayaç:
Thomas Mann'ın Edebiyat Dünyası.
Ankara: Fönix Yayınevi, 2010
(ISBN 9786055738440)

Sakine Eruz: *Çokkültürlülük ve Çeviri. Osmanlı Devleti'nde Çeviri Etkinliği ve Çevirmenler.*

Istanbul:
Multilingual, 2010
(ISBN:
9789756008591)

ayrıntılar sayfa
14'te

GERDER Genel Kurul Toplantısı yapıldı
Derneğimizin genel kurul toplantısı 14 Mayıs 2010 tarihinde 13:30'da Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, 75. Yıl Toplantı Salonu'nda yapıldı. Saygı duruşu ve İstiklal Marşı ile açılan toplantıda genel kurul divan başkanının ve üyelerinin seçiminin ardından yönetim kurulu faaliyet raporu ve denetim kurulu raporu okundu.

divan başkanlığı

Raporlar hakkındaki görüş ve değerlendirmelerin ardından yönetim kurulu ibra edildi. Ardından yeni yönetim kurulu ve denetim kurulu seçildi. En çok oyu alan Doç. Dr. Zehra Gülmüş yeniden dernek yönetim kurulu başkanı seçildi. Yönetim kurulunun onursal üyelik için teklifi kabul edilerek Prof. Dr. Gürsel Ayaç, Prof. Dr. Şara Sayın ve Dr. Jörg Kuglin derneğimizin onursal üyesi seçildi. Toplantı, dileklerin ve görüşlerin dile getirilmesiyle sona erdi. ayrıntılar sayfa 7'de

Barbara Frischmuth 50 Yıl Sonra Tekrar Erzurum'da

Barbara Frischmuth 1960 yılında Erzurum'a ilk gelişinden ve burada 9 ay (iki sömestr) kalışından sonra 16.10.2010 tarihinde ikinci defa Erzurum'a geldi. devamı 6. sayfada

Türk-Alman Üniversitesi'nin kampüsü için temel atıldı

30 Mayıs 2008 tarihinde Türkiye ile Almanya arasında imzalanan anlaşmayla kurulan Türk-Alman Üniversitesi'nin Beykoz'da inşa edilecek kampüs binalarının temeli 21 Ekim 2010'da Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Almanya Cumhurbaşkanı Christian Wulff tarafından atıldı. Türkçe ve Almanca öğretim yapacak olan üniversitede mühendislik, temel bilimler, hukuk ve eğitim alanlarında öğretim verilmesi planlanıyor.

YUTAM'ın makale çağrısı

Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Sorunlarını Araştırma Merkezi (YUTAM) Türkiye'den Almanya'ya Türk işgücü göçünün 50. yıldönümünde Almanya'ya Türk dış göçü olgusunu farklı disiplinler açısından (hukuk, siyaset, sosyoloji, kültür, edebiyat, eğitim, ekonomi, iletişim, çeviri vb.) ele alan özel bir yayın hazırlıyor ve bizlerin de katkısını bekliyor. Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının karşılaştıkları sorunlara ilişkin bilimsel araştırmalar yapmak, araştırma sonuçlarını ilgililerle iletmek ve bu konuda eğitim vermek amacıyla 2002 yılında Anadolu Üniversitesi bünyesinde kurulan merkez, yurtdışında yaşayan Türk ve Türk kökenli vatandaşlarının sorunlarına yönelik araştırmalar yapmakta ve araştırmacılara danışmanlık yapmaktadır. Ayrıntılı bilgi 7. sayfada

Freiburg Dil Okulu

Dernek üyelerimizden Yard. Doç. Dr. Talat Fatih Uluç'un verdiği bilgiye göre Freiburg'da 2009 yılının Mart ayında açılan Almanca Yabancı Dil (Sprachschule für Deutsch als Fremdsprache: A - Z Deutsch) Almancasını geliştirmek isteyen öğrencilere uygun koşullarda nitelikli bir kurs sunuyor. Ayrıntılı bilgi için www.a-zdeutsch-freiburg.de adresine tıklayınız...

ZiG'in ilk sayısı yayınlandı

Almanya içi ve Almanya dışı Germanistik çalışmalarında

kültürlerarasılığı n en başta gelen ve yenilikçi bir araştırma kategorisi olduğundan yola çıkan *Zeitschrift für interkulturelle Germanistik'in* (ZiG) ilk sayısı nisan ayında yayınlandı.

Dieter Heimböckel, Ernest W.B. Hess-Lüttich, Georg Mein ve Heinz Sieburg tarafından çıkartılan ve yılda iki kez çıkacak olan bu disiplinlerarası dergi, edebiyat bilimi, kültür bilimi ve dil bilim alanındaki güncel konuları ele alacak ve kültürlerarasılık araştırmalarına ilişkin kuramsal çalışmalara yer verecek. [Ayrıntılar için Ctrl tuşunu basılı tutarak tıklayınız...](#)

Türk-Alman Kültür kongresi düzenlendi

İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı ile Paderborn Üniversitesi Germanistik bölümü tarafından yürütülen Türk-Alman İlişkileri ve Kültürel Etkileşim başlıklı uluslararası proje kapsamında 13-15 Ekim 2010 tarihleri arasında İstanbul'da Türk-Alman Kültür Teması ve Kültür Transferi adı altında bir kongre düzenlendi. Türkiye'nin yanı sıra Almanya ve Amerika'dan katılımcıların bildiri sunduğu disiplinlerarası kongrede Türk-Alman ilişkileri bağlamında çok çeşitli konular ele alındı.

[Kongre programı için Ctrl tuşunu basılı tutarak tıklayınız...](#)

REAL dergisi Türk Germanistlerinin katkısını bekliyor

Çevrimiçi bir dergi olan REAL'ın (=Revista de Estudos Alemães) ilk sayısı yayınlandı. Portekiz'deki Germanistik çalışmalarını ele alan dergide Portekizce ve Almanca yazılara yer veriliyor. Dergi editörleri, Türk Germanistleri arasında da tanınmak ve Türkiye'den gelebilecek katkıları yayınlamak istiyor.

Ayrıntılı bilgi için <http://real.fl.ul.pt> adresine tıklayınız...

Türkiye Germanistik Platformu I düzenlendi

Türkiye Germanistik Platformu 14 Mayıs 2010'da Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, 75. Yıl Toplantı Salonu'nda düzenlendi. Prof. Dr. Nazire Akbulut tarafından yönetilen toplantıya 17 dernek üyemiz katıldı.

Filoloji, Eğitim ve Çeviri alanlarındaki eğitimin nasıl yapılması gerektiği, bu alanlarda öğrenim gören öğrenciler için nasıl istihdam olanakları oluşturulabileceği, sunulan ders içeriklerinin ve kullanılan yöntemlerin hedef kitleye uygunluğu, öğrencilerin ders içeriklerine karşı genelde isteksizliği gibi konuların platformda öne çıkan tartışma konularını oluşturdu.

Toplantıda Atatürk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Çanakkale 16 Mart Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Muğla Üniversitesi'nden meslektaşlarımız bir araya geldi.

**Zweiter Kongress der
Germanistinnen und Germanisten
Südosteuropas**

zum Thema:

**„Mehrsprachigkeit – Interkulturalität
– Intermedialität.“**

**Deutsch – Die Sprache, die uns
verbindet“**

Veliko Tarnovo, 30.09. – 03.10.2010

Sevinç Sakarya Maden

„Der zweite Kongress der Germanistinnen und Germanisten Südeuropas“ zum Thema „Mehrsprachigkeit-Interkulturalität-Intermedialität. Deutsch-Die Sprache, die uns verbindet“, an dem auch 5 WissenschaftlerInnen aus der Türkei (Prof. Dr. Ali Osman Öztürk (Çanakkale 18 Mart Universität), Prof. Dr. Sevinç Sakarya Maden (Edirne/Trakya Universität), Dr. Celal Kudat (Bursa/Uludağ Universität), Lektorin Mualla Öztürk (Çanakkale 18 Mart Universität) und Assistentin Selma Akol (Edirne/Trakya Universität)) teilnahmen, fand vom 30. September bis zum 3. Oktober 2010 in Veliko Tarnovo, an der Institut für Germanistik und Niederlandistik an der Hll. Kyrill- und-Method-Universität statt. Im Rahmen des so formulierten Themas haben Experten aus 10 Ländern (Deutschland, Österreich, Bulgarien, Griechenland, Mazedonien, Slowenien, Rumänien, Serbien, Albanien und der Türkei) in 53 Sektionsvorträgen, 5 Plenarvorträgen und einem Workshop die aktuellen Probleme der Auslandsgermanistik in folgenden Schwerpunkten zur Diskussion gestellt:

- Germanistikbezogene Studiengänge in Südosteuropa
- Theoretische und Angewandte Linguistik Medienwelten: Kultur - Literatur – Theater – Film
- Didaktische Aspekte im Kontext der Mehrsprachigkeit

Der Kongress begann am 30. September 2010 mit der Anmeldung der Teilnehmer in den Hotels Premier und Grand Hotel Yantra und wurde nach den Eröffnungsreden im Rektorat mit den Plenarvorträgen von Dr. Rudolf Bartsch aus dem Goethe Institut Bulgarien mit dem Thema „Die deutsche Sprache im Kontext europäischer Sprachenpolitik“ und von Prof. Dr. sc. Penka Angelova von der Universität Veliko Tarnovo/Bulgarien mit dem Thema „Deutsch als

Wissenschaftssprache: Selbstreflexion und Innovation“ fortgesetzt. Folglich waren alle Gäste im Hotel Yantra zu dem Empfang auf die Einladung von Herrn Mathias Martin Höpfner und Herrn Gerhard Reiweger eingeladen.

Am 2. Kongresstag, am Freitag den 1. Oktober 2010 haben am Vormittag 3 Plenarvorträge stattgefunden:

-“Berufsbezogen Deutsch lernen-DaF-Didaktik in der Post-Methoden-Ära“ (Prof. Dr. Hermann Funk, aus der Universität Jena/ Deutschland)

-“Der bloße Singular im Deutschen“ (Prof. Dr. Veronika Ehrich, aus der Universität Tübingen/Deutschland)

- “Projekte des Referats ‚Kultur und Sprache‘ ” (Dr. Alexander Burka, aus dem Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur/Österreich)

Am Freitagnachmittag, von 13.30-18.00 Uhr und am Samstagvormittag von 08.30-11.00 Uhr hingegen wurden in 4 parallelen Sektionen zu folgenden Bereichen insgesamt 53 Vorträge gehalten:

I. Sektion: Germanistikbezogene Studiengänge in Südosteuropa

In der von Olga Mischkova-Deleva und Sevinç Sakarya Maden moderierten I. Sektion haben aufgrund der Nichtteilnahme der angemeldeten Beiträgerin Svoboda Dimitrova-Moock aus Chicago/USA insgesamt 6 WissenschaftlerInnen mit 5 Vorträgen einen Beitrag geleistet. Zu Beginn hat Sevinç Sakarya Maden (Edirne/Türkei) die Daten einer Studie präsentiert und somit die Teilnehmer über die Entwürfe und methodologischen Konzepte zur Internationalisierung und Weiterbildung der germanistischen Studiengänge in der Türkei informiert. Anschließend hat Ioana Andrea Diaconu aus Brasov Rumänien ihre Überlegungen zu curricularen Aspekten an der Abteilung für moderne angewandte Sprachen der „Transilvania“ Universität dargestellt und Gezim Xhaferri aus Tetovo Mazedonien in seinem Vortrag den Zustand und die Zukunftsperspektive der Fremdsprachenpolitik in Mazedonien geschildert. Olga Mischkova-Deleva und Ivanka Taneva aus der Universität Plovdiv in Bulgarien haben die Ergebnisse einer Untersuchung an Hand ihrer Präsentation mit dem Titel „Perspektiven und Karrieren für Studierende der Deutschen Philologie – Fazit des Projekts „Zukunft gestalten“

vorgetragen, wobei Milka Enceva aus der Maribor Universität die neuen Masterstudiengänge, die Interkulturelle Germanistik an der Philosophischen Fakultät der Universität in Maribor Slowenien vorgestellt hat.

II. Sektion: Theoretische und Angewandte Linguistik

In der in 4 Sitzungen eingeteilten zweitägigen II. Sektion haben sich 18 ReferentenInnen (Maria Grozeva, Albena Ivanova, Detelina Metz, Mariana Dinkova, Aleksandra Hristova, Neli Peycheva, Anelia Lambova, Marijka Dimitrova, Mariana Maneva, Boris Parashkewow, Marin Petkov, Pavlina Zlateva, Rada Vassileva, Emilia Baschewa, Elda Boriçi, Milena Ivanova, Ljudmila Ivanova, Stanislav Stojanov) zu Themen „Wie setzen Menschen ihre Sprache ein“, „Die faszinierende Welt der Wörter“, „Organisationsmechanismen der Sprache“ und „Überschneidungen von Ebenen, Sprachen, Texten und Kulturen“ geäußert.

III. Sektion: Medienwelten: Kultur - Literatur – Theater – Film

In der ebenfalls in 4 Sitzungen eingeteilten und zweitägigen III. Sektion haben 15 WissenschaftlerInnen (Maja Razbojnikova-Frateva, Nikolina Burneva, Alexandra Chiriac, Vladimira Valkova, Maria Endreva, Kalina Minkova, Daniela Decheva, Joachim Jordan, Celal Kudat, Arbena Solejmani Nasrabadi, Svetlana Arnaudova, Radoslava Minkova, Antoaneta Mihailova, Hristo Stantshev, Antoaneta Dimitrova) mit ihren Referaten zu Themen „Kulturbegriffe Interdisziplinär“, „Literatur und Film“, „Interkultur erleben und erzählen“ beigetragen, darunter auch Celal Kudat mit seinem Vortrag „Die Sprache der Sprachlosen: Nilgün Taşman's 'Ich träume Deutsch und wache türkisch auf“.

IV. Sektion: Didaktische Aspekte im Kontext der Mehrsprachigkeit

In der IV. Sektion, in der auch Ali Osman Öztürk aus der Çanakkale 18 Mart Universität einen sehr interessanten Vortrag mit dem Titel „Ein Unterrichtskonzept zur Anwendung der türkischen Migrantenliteratur im DaF-Unterricht“ hielt und auch Selma Akol in ihrem Referat diskutierte, wie man durch multikulturelle Ausbildung im Fremdsprachenunterricht Vorurteile abbauen kann, fanden die 15 Lesungen in nacheinander folgenden 4 Sitzungen

mit den Untertiteln „Mehrsprachigkeit“, „Interkulturalität“, „Kompetenzen/Didaktik“ und „Moderne Methoden“ statt. Weitere Sprecher waren Daniela Stoytcheva, Nina Gerzhikova, Janka Koeva, Andromachi Sapiridou, Valentina Ilieva, Renate Sidiropoulou, Pavlina Stefanova, Biljana Ivanovska, Evangelia Karagiannidou, Zhenya Koleva, Ivan Merdzhanov, Viktor Monev, Nevena Sultanova.

Darüber hinaus wurde am gleichen Abend das 80-jährige Jubiläum von Prof. Dr. Pavel Borissevic, Gründer des Instituts für Germanistik und Niederlandistik, Ehrenprofessor der Philologischen Fakultät der Veliko Tarnovo Universität gefeiert.

Am Freitagnachmittag, den 2. Oktober 2010, wurde zugleich die Teilnahme an einem Workshop zu dem Thema

„Österreich international-interkulturelle Kompetenz“ (Dr. Alexander Burka) ermöglicht. Anschließend wurden die Diskussionsergebnisse der 4 Sektionen vorgestellt, Innovationen und Traditionen der germanistikbezogenen Studiengänge zur Diskussion gestellt und über Möglichkeiten und Perspektiven der Kooperation ein Rundgespräch durchgeführt.

Das Kulturprogramm war sehr bereichernd. Die Vorlesung am Sonnabend, am 2. Oktober 2010, aus dem von Prof. Dr. sc. Penka Angelova, der Leiterin des Instituts für Germanistik und Niederlandistik, übersetzten Werk und dessen Originale „Angriff auf die Freiheit, Sicherheitswahn Überwachungsstaat und der Abbau bürgerlicher Rechte“ von Ilija Trojanow und Juli Zeh, in Deutsch und Bulgarisch

war ein unvergessliches Erlebnis. Des Weiteren wurde den Teilnehmern die Möglichkeit gegeben am 3. Oktober 2010, am Sonntagvormittag, vor der Abreise entweder am Ausflug nach Arbannassi oder an der Führung durch Veliko Tarnovo teilzunehmen.

Der erfolgreiche Verlauf des II. Kongresses, dessen Sponsoren der Bulgarische Deutschlehrerverband (BDV), der Bulgarische Germanistenverband (BGD), das Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur der Republik Österreich (BMUKK), der Deutsche Akademischer Austausch Dienst (DAAD), das Goethe Institut Bulgarien und die Robert Bosch Stiftung waren, hat nach dem I. Kongress zur weiteren Annäherung der Balkanländer auf der Grundlage der traditionsreichen deutschen Sprache und Kultur geführt und die Verknüpfung neuer Kontakte und somit einen fruchtbaren Erfahrungsaustausch unter den Teilnehmern und den Veranstaltern ermöglicht.

An dieser Stelle möchte ich mich bei Allen, die bei der fabelhaften Organisation tätig waren und auch bei den Kongressteilnehmern und Sponsoren herzlichst bedanken. Mein abschließender Dank gilt aber vor allem der Frau Dimitrova, die auf unsere E-Mails sowohl vor dem Kongress als auch danach so zügig geantwortet hat, aber auch während des Kongresses uns gegenüber so hilfsbereit war, sodass wir uns in Veliko Tarnovo sehr wohl gefühlt haben und uns auf ein recht baldiges Wiedersehen freuen.

'Dilin Çağrısı'. Yüksel Pazarkaya'ya Ellinci Sanat Yılında Armağan.

Yay. Haz. İnci Pazarkaya, Tüyap,
İstanbul 2010.

Ülkenur Kaynar

Sayın Yüksel Pazarkaya ile tanışmamız onunun 2005/2006 yıllarında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde Alman Dili ve Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek lisans derslerine katkıda bulunduğu günlere rastlar. Bu dersler kendi deyişiyle 'vatan hizmeti babında' verdiği derslerdir (bkz. s. 20). Almanca ile ilgilenen herkes gibi elbette yazar, şair, çevirmen olarak Pazarkaya'yı tanıyorduk ancak kendisi ve eşi ile tanıştıktan sonra gördük ki bu güzel çift gerçekten ne anayurduna, ne anadiline yabancılaşmamış, her iki kültürde birden yaşamayı başarmış (bkz. Kuruyazıcı N.s. 158) az bulunan insanlar.

Çanakkale'de, Yüksel Pazarkaya'nın çalışmalarındaki şiir, düzyazı, tiyatro çeviri gibi çok yönlülüğün düşünsel arka planındaki eğitsel boyutunu da görme imkânımız oldu.

Dil öğrenmenin kullanımsal boyutunun yani işlevsel hedeflerin dışında, kişiye kazandıracığı bilgi ve düşünce zenginliği, dünyaya bakış ufku gibi eğitsel yanı vurgulanmak istendiğinde Yüksel Pazarkaya'nın yapıtlarının kültürlerarası eğitime de ne denli katkı sağladığı açıkça anlaşılacaktır.

İşte Yüksel Pazarkaya'yı her yönüyle tanımak isteyenler için bir başvuru kitabı niteliği taşıyan bir 'Armağan Kitap- Dilin Çağrısı'. Yüksel Pazarkaya'ya 50.Sanat Yılında Armağan olan bu kitabı eşi İnci Pazarkaya hazırlamış. Sadık Karamustafa tasarımını yapmış. Grafik tasarım ve uygulamasını ise Aret Bedikyan üstlenmiş.

Kitap oldukça kapsamlı. İnci Pazarkaya'nın önsözü ile birlikte toplam otuz yazı var. Üç bölümden oluşuyor. Bu bölümlere -Yüksel Pazarkaya'nın Yol Dolayları, Sen Dolayları gibi yapıtlarını çağrıştıran-Pazarkaya Dolayları, Kitap Dolayları, Kuram Dolayları adı verilmiş. Ve konular arası araç işlevli bu başlıklar altına kısa ve şık dörtlükler eklenmiş.

Birinci bölüm; Pazarkaya Dolayları. "Keşfe çıktım/ doğasında sözün/ varmak için aslın/ özümün", demiş Pazarkaya

Birinci bölümde dostları, tanıyanları Yüksel Pazarkaya'yı anlatıyor. Bu yazıların her biri dostluk tadında. Ben keyifle okudum. İlk yazı, Yüksel Pazarkaya'nın kendi kaleminden kendini anlattığı 'Yaşamımdan Kesitler' içtenlikle yazılmış. Yüksel Pazarkaya'yı tanımak isteyenler için önemli bir

kaynak niteliğinde. Ancak Y. Pazarkaya büyük bir alçakgönüllülükle bazı noktalara pek fazla yer vermemiş yazısında. Örneğin aldığı ödüller. Benim bildiğim:

- 1987 Bundesverdienstkreuz (Almanya Onur Vatandaşı)
- 1989 Adelbert-von-Chamisso-Preis (Bavyera Sanat Ödülü)
- 1991 Orhan-Asena-Preis (Orhan Asena Ödülü)
- 1991 Salihli-Preis (Salihli Ödülü)
- 1994 Kinderbuchpreis des Bremer Senats (Bremen Senatosu Çocuk Kitapları Ödülü)
- 2001 Chamisso-Poetikdozentur der Technische Universität Dresden (Dresden Üniversitesi Şiir Ödülü)
- 2005 Sonderauszeichnung bei der Vergabe des Haldun-Taner-Preises (Haldun Taner Özel Ödülü)
- 2006 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Fahri Doktora payesi gibi birçok ödülü var.

Birinci bölümde daha sonra sırasıyla şu yazılar yer alıyor:

Tahsin SARAC: "Bir Dostu İzdüşümlemek", Doğan HIZLAN: "Yaşamla Edebiyatın Kesiştiği Noktada Yüksel Pazarkaya", Katharina BAUDACH: "Denken an Yüksel - Yüksel üzerine Düşünceler", Güngör DİLMEN: "Yuhalar ve Alkışlarla", Pulat TACAR: "Arkadaşım Yüksel Pazarkaya", Habib BEKTAŞ: "Dilin Irgatı ve Efendisi", Hakkı KESKİN: "Değerli Dostum Yüksel Pazarkaya'nın 70. Doğum Gününü Kutlarken", Elisabeth WALTHER: "Literatur und Mediation - Edebiyat ve Arabulmak", Ayşe SARISAYIN: "Yüksel Pazarkaya ile Dostluk Dolaylarında", Şinasi DİKMEN: "Yüksel Pazarkaya 'hig' Demiş, Duydun mu", Rafik SCHAMI: "An Einen Jungen Mann Namens Yüksel - Genç Bir Adam Adı Yüksel", Hikmet ALTINKAYMAK: "50 Yıllık Kültür Elçisi, Şair, Yazar, Çevirmen - 70 Yılın Serüveniyle Yüksel Pazarkaya". Almanca yazılmış yazıların Türkçe çevirileri de verilmiş.

İkinci Bölüm: Kitap Dolayları, "Günü şiirle şiiri günle/ en yüce şiir yaşam evrende/ yaşam durmadan şiirle" dizeleriyle başlıyor. Bu bölümde yer alan yazılar daha çok Y. Pazarkaya'nın yapıtları üzerine.

Günay GÜNER: "Türk Yazınının Bilge Gezginini Yüksel Pazarkaya", Gültekin EMRE: "Şiirin Yükselişi", Necati TOSUNER: "Ren Dolayları", Meral ORALIŞ: "Yazının Hasat Mevsimi", Behçet ÇELİK: "Ben Aranıyor'da Arananlar", Nermin KÜÇÜKCEYLAN: "Güz Öyküleri", Nemci SÖNMEZ: "Rilke'nin Toplu Eserlerine Doğru". Üçüncü Bölüm başlığı "Kuram

Dolayları" altında "Baktım evrenin içindiyim/ baktım zerrede benim/ baktım evren içimde/ baktım zerre de bende" diyor Yüksel Pazarkaya. Bu bölümde ise daha çok kuramsal yazılar yer alıyor:

Sargut ŞÖLÇÜN: "Erkenntnisinteresse - Edebiyata, Tarihe ve Türklere İlişkin Düşünceler Üzerine", Nilüfer KURUYAZICI: "İki Dilde yaşamak, İki Dilde Yazmak", Nilüfer TAPAN: "Avrupa Birliği Dil Politikaları Çerçevesinde Bireysel ve Toplumsal Çokdillilik", Cornelius BISCHOFF: "Dilimin Sınırları - Değişen Sosyal Hayat ve Çeviri Dili Türkçe", Füsün BAYRAKDAR: "Kültür Aktarımında Çeviri Stratejileri: Yüksel Pazarkaya'nın Türkçe- Almanca Çevirileri Örneğinde Bir Araştırma", Umut BALCI: "Yüksel Pazarkaya: Somut Şiir", Necmi SÖNMEZ: "Şiirsel İmge - Görsel İmge", Ali Osman ÖZTÜRK ve

Meral AKIN: "Almanya'daki Türk Çocuk Edebiyatı Üzerine Kısa Notlar", Jale

ÖZCAN: "Yüksel Pazarkaya'nın Eserlerinde Eğitim Sorunları: Edebiyat Yardımı ile Kültürlerarası Eğitime Bir Katkı".

Görüldüğü gibi kitabın içeriğini oluşturan yazıların her biri kendi alanında uzman, çok değerli kişilerce ele alınmış çalışmalar. Y. Pazarkaya yapıtları ile birçok araştırmaya, incelemeye konu olmuş ve olmakta.

Nedir Yüksel Pazarkaya'yı bu denli farklı kılan? Bu sorunun yanıtına ilişkin bir fikir edinmek isteyenler Armağan Kitabı mutlaka okumalı. Örneğin N. Tapan yazısında şöyle diyor:

"Yazıları, yaşam biçimi, dünyaya bakışı ile farklı dil ve kültürlerle açık olan, kültürlerarasılığı ve diller arası geçişleri hem yaşam biçiminde hem de yapıtlarında kolayca gerçekleştirebilen, Almanca ve Türkçe her iki dil ve kültürde kendisini evinde hissedenden değerli yazarımız Yüksel Pazarkaya'nın bu nitelikleri ile Avrupa Birliği dil politikalarının hedeflemiş olduğu çok dilli ve çok kültürlü insan tipini içselleştirmiş olduğunu söylemek yanlış olmasa gerek." (bkz. 167-168)

Yüksel Pazarkaya için hazırlanan "Dilin Çağrısı". Yüksel Pazarkaya'ya Ellinci Sanat Yılında Armağan kitabı okuyucuların Yüksel Pazarkaya ve Yapıtları konusunda aydınlanmalarına önemli bir katkıda bulunacaktır. Bundan başka kitabın içinde yer alan kuramsal çalışmaların bu konuda çalışanlara yeni açılımlar getireceğini de söyleyebiliriz.

Elbette Yüksel Pazarkaya'nın 75 yaş ve 50 sanat yılına dayanan emeği ne bu yazıya sığar, ne de *Dilin Çağrısı*'na. Hem 50. Sanat yılı hem de 75. yaş kutlu ve esenlikli olsun!

Barbara Frischmuth 50 Yıl Sonra Tekrar Erzurum'da

Ahmet Sarı / Ahmet Uğur Nalcioğlu

Barbara Frischmuth 1960 yılında Erzurum'a ilk gelişinden ve burada 9 ay (iki sömestr) kalışından sonra 16.10.2010 tarihinde ikinci defa Erzurum'a geldi. Erzurum'u çok değişmiş, çok gelişmiş bulan Frischmuth, ilk geldiği 60'lı yıllarda Erzurum'da "her şeyin henüz yeni yapım aşamasında" olduğunu dillendirdi. Türkiye'nin o dönemlerde sorunsuz tek üniversitesi ve 60'lı yıllarda askeri darbenin etkisinin en az olduğu yer olması hasebiyle Erzurum'a, okumaya geldiğini de sözlerine ekledi

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yılmaz Özbek'in Almanca diliyle gerçekleştirdiği açılış konuşmasından sonra, dinleyicilere o döneme ait güzel anılarını anlatan Frischmuth, Erzurum'da ata binmeyi öğrendiğini, o dönemlerde henüz geniş arazileri olan, geniş topraklara sahip Erzurum'un steplerinde rahat ata bindiğini, eğlenceli günler geçirdiğini

dillendirdi. Frischmuth bu şehrin dönüşümünü gerçekten de şaşkıncı bulduğunu yineledi. Yrd. Doç. Dr Cemile Akyıldız Ercan'ın Barbara Frischmuth'un hayatını anlattığı kısa bir tanıtım konuşmasından sonra Barbara

Frischmuth (yazınsal) okumasına başladı. Atatürk Üniversitesi Mavi Salon'da iki saat boyunca "Geçişler" adlı hikâye kitabından Erzurum'la ilgili bölümleri okudu; "Güneşte Gölgenin Yokoluşu" adlı romanından da bir okuma gerçekleştiren Frischmuth okumasını Almanca, "anadilinden" yaptı.

Doç. Dr. Hüseyin Yurttaş iki metnin de Türkçesini okudu. Yrd. Doç. Dr. Fatma Öztürk Dağabakan dilmaçlık görevini üstlenerek Almanca'dan Türkçeye,

yer yer Türkçe'den de Almanca'ya güzel çevirisiyle okumaya büyük bir katkıda bulundu. DAAD okutmanı Enrico Lippmann'ın da katkılarıyla bu kültürel etkinlik son buldu. Frischmuth bu şehrin dönüşümünü gerçekten de şaşkıncı bulduğunu yineledi. Yrd. Doç. Dr Cemile Akyıldız Ercan'ın Barbara Frischmuth'un hayatını anlattığı kısa bir tanıtım konuşmasından sonra Barbara Frischmuth (yazınsal) okumasına başladı. Atatürk Üniversitesi Mavi Salon'da iki saat boyunca "Geçişler" adlı hikâye kitabından Erzurum'la ilgili bölümleri okudu; "Güneşte Gölgenin Yokoluşu" adlı romanından da bir okuma gerçekleştiren Frischmuth okumasını Almanca, "anadilinden" yaptı.

Doç. Dr. Hüseyin Yurttaş iki metnin de Türkçesini okudu. Yrd. Doç. Dr. Fatma Öztürk Dağabakan dilmaçlık görevini üstlenerek Almanca'dan Türkçeye, yer yer Türkçe'den de Almanca'ya güzel çevirisiyle okumaya büyük bir katkıda bulundu. DAAD okutmanı Enrico Lippmann'ın da katkılarıyla bu kültürel etkinlik son buldu.

“GÖÇMENLERİN ANADİLİ, EĞİTİM, KÜLTÜR VE ENTEGRASYON SORUNLARI SEMPOZYUMU” ÜZERİNE NOTLAR*

Ali Osman ÖZTÜRK –
Burcu Gözde KARACAOĞLAN

16 – 17 Eylül 2010 tarihinde, Duisburg – Essen Üniversitesi’nde Türkçe Öğretmenliği Bölümü öğrencileri tarafından hayata geçirilmiş olan “Dil ve Eğitimi Desteklemek İçin İnisiyatif e. V.” ve Die Gaste tarafından “Göçmenlerin Anadili, Eğitim, Kültür ve Entegrasyon Sorunları” başlıklı bir sempozyum düzenlendi. Sempozyum, genel anlamda yurtdışında yaşayan Türklerin sorunlarının dile getirilmesi ve mevcut sorunların çözümüne yönelik bir etkinlikti. Yurtiçi ve yurtdışındaki farklı üniversitelerden sempozyuma katılan öğretim üyelerinin yanı sıra, çeşitli meslek gruplarından da (avukat, yazar vb.) birçok konuşmacı görüşlerini paylaşmak ve ortak çözüm önerileri için bir araya gelmişti. Özellikle konuşmacılar arasında dikkat çeken isimlerden biri, Kuzey Ren Vestfalen Eğitim Bakanı Sylvia Löhrmann’dı. Bir anlamda, Eğitim Bakanının bu etkinliğe katılıp, Türk göçmenlerin sorunlarına eğilmesi, bu konunun aslında Almanya’da çok önemsendiğinin bir göstergesiydi. Ayrıca Duisburg – Essen Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ute Klammer, göçmen çocuklarının eğitimi konusundaki hassasiyeti dile getirerek, bu konunun sadece Türkler için değil, Alman toplumu için de önemli olduğunu belirtti.

Çeşitli kurum ve kuruluşun desteğiyle 16 EKİM 2010 cumartesi günü gerçekleştirilen sempozyumun açılış konuşmalarında (Prof. Dr. Emel Huber (Duisburg-Essen Üniversitesi Türkistik Bölümü Başkanı), Sylvia Löhrmann (Kuzey Ren Vestfalen Eğitim Bakanı), Prof. Dr. Ute Klammer (Duisburg-Essen Üniversitesi Rektör Yardımcısı), Prof. Dr. Hacı Halil Uslucan (Türkiye ve Uyum Araştırmaları Merkezi Başkanı), Kenan Kolat (Almanya Türk Toplumu Başkanı), Dr. Hakan Akbulut (T.C. Essen Başkonsolosu), konuşmalarında ağırlıklı olarak etkinliğin önemi ve Türk-Alman ayrımı yapmadan genel olarak Almanya toprakları üzerinde yaşayan insanlar için bu sorunun ne anlama geldiğini dile getirdiler.

Dr. Ute Klammer, bir dili edinme yetisinin, bireyin gelecekteki hayatı (iş hayatı vs.) üzerinde çok büyük bir etkisinin olacağını belirtirken, bu anlamda anadilin öneminin de göz ardı edilemeyeceğini, sonuç olarak yabancı dilin gelişiminin anadile paralel olarak meydana geldiğini söylemiştir. Bunun dışında Prof. Dr. Klammer, Duisburg-Essen Üniversitesi’ndeki genel öğrenci profiline bakıldığında, öğrencilerin büyük kısmının göçmen kökenli ailelere sahip olduğunu belirtmiştir. Tüm bunlar göz önüne alındığında, göçmenlerle ilgili sorunların, toplumda yaşayan bütün bireyleri etkileyeceği açık ve kaçınılmaz bir gerçektir. Aynı toplum içerisinde yaşayan insanların gündelik hayatta birbirleriyle olan ilişkileri, etkileşimleri, iletişimlerine bakıldığında, farklı etnik kökenlere sahip olsalar dahi, birbirlerini etkilemeleri ve birbirlerinden etkilenmeleri muhtemeldir. Bu konudaki gerçekleri gayet objektif bir değerlendirmeye ele alan Prof. Dr. Klammer, birey için öncelikle anadilin, daha sonrasında ise, içinde yaşadığı toplumun dilinin önemli olduğunu ve anadilin birey için büyük bir hazine olduğunu söylemiştir.

Kuzey Ren Vestfalen Eğitim Bakanı Sylvia Löhrmann ise, göçmenlerin sorunlarını doğal olarak eğitim açısından değerlendirmiştir. Göçmen ailelerinin çocukları ile Alman vatandaşı olan çocuklarının eğitim haklarının eşit olmadığını açıklayan Löhrmann, bu konuda birtakım çalışmalarının yapılmasının gerekli olduğunu söylemiştir. Sempozyumun konusunu genel olarak Almanya açısından da değerlendiren Eğitim Bakanı, göçmen ailelerin çocuklarına da eğitim açısından daha farklı uygulamalar yapılmasının ve farklı alternatifler geliştirilmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir.

T.C. Essen Başkonsolosu Dr. Hakan Akbulut ise Eğitim Bakanının konuşmasına paralel olarak şunları ifade etmiştir: Almanya’da göçmen çocuklarının kendilerini ifade etmeleri açısından anadillerinin yetersiz kalmasının başlıca sebeplerinden biri velilerin bu konudaki yanlış düşünceleri ve yetersiz bilgileridir. Genel olarak çocuklarının Türkçeyi iyi bir şekilde öğrenirse, Almanca’yı öğrenemeyeceğinden korkan veliler, Almanca’ya ağırlık vermekte ve sonuç olarak da anadili istenen düzeyde gelişmemektedir. Bu tutum tamamen

yanlıştır, çünkü anadilini iyi öğrenemeyen ve sonuç olarak konuşamayan bir çocuk, herhangi bir yabancı dili öğrenmekte ve konuşmakta da zorluk yaşar. Bu konuda öncelikle yapılması gereken velileri belli bir bilinç düzeyine ulaştırıp, anadilin önemini kavratmak ve sonrasında da okullarda Türkçe derslerinin sayısını arttırmaktır. Almanya’da eğitim açısından fırsat eşitliğinin olmadığını belirten Dr. Akbulut, göçmen çocuklarına daha iyi bir eğitimin sunulması ve bu konuda herkesin üzerine düşen vazifeyi yapması gerektiğini belirtmiştir. Bu anlamda kendini de eleştiren Akbulut, T.C. Essen Başkonsolosluğu olarak bu açıdan yeterince çalışma yapamadıklarını dile getirmiştir. Sözlerine son verirken, bir dilin öğrenilmesinin ilk evresinde yapılması gereken şeyin, önyargıları ortadan kaldırmak olduğunu belirten Dr. Akbulut, Almanya’nın kültürel faaliyetlerin düzenlenmesi açısından düşünüldüğünde gayet özgür bir ülke olduğunu, aynı özgürlüğün karşılıklı olarak kültürle saygı anlamında da uygulamaya girmesi gerektiğini belirtmiştir.

Almanya Türk Toplumu Başkanı Kenan Kolat ise, öncelikli olarak Almanya’daki ırkçılık olaylarına değinmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde ırkçılık olaylarının genel olarak Türklerle ilgili olduğunu belirten Kolat, bu konuda Türklere de önemli görevler düştüğünü söyleyerek, bu olumsuz durumu ortadan kaldırmak için hep birlikte ortak bir noktada buluşup bir şeyler yapmamız gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca entegrasyon kavramına da değinerek, entegrasyon sözcüğünün, toplumun farklı kesimlerinde farklı anlamlara geldiğini söylemiş, insanların sosyal statülerine bakılarak, topluma entegre olmuş ya da olmamış diye gruplandığını açıklamıştır. Örneğin iş adamları saygın bir çevrede bulduklarından ve önemli işlere imza attıklarından, onlar entegre olmuş bireyler olarak tanımlanırken, diğer taraftan işçi sınıfına mensup ve dar bir gelire ailesini geçindirmek zorunda kalan işçilerin ise, sosyal hayata uyum sağlayamadıkları düşünülüp, onların da tam tersine topluma entegre olamamış kişiler olarak gruplandırıldıklarını söylemiştir. Entegrasyon sürecini Almanya’daki gençler açısından da değerlendiren Kolat, bu anlamda gençlerin “Burası Almanya, burada Almanca konuşulur”

cümlesini sıklıkla kullandıklarını ve genel olarak bu açıdan Alman gençlerinin milliyetçi bir tutum izlediklerini belirtmiştir.

Duisburg-Essen Üniversitesi Türkistik Bölümü Başkanı Prof. Dr. Emel Huber ise, eğitim açısından özellikle yabancı dilden önce anadiline önem verilmesi gerektiğini söylemiştir. Genel olarak Almanya'daki okulların öğrencileri göz önüne alındığında, göçmen kökenli çocuklarının sayılarının azımsanmayacak kadar çok olduğunu belirten Prof. Dr. Huber, bu açıdan okullara farklı uygulamalar getirilmesi gerektiğini, bu uygulamaların anadilinin korunması açısından da önemli olduğunu belirtmiştir. Okullardaki yapının heterojen olduğunu söyleyen Huber, özellikle Alman ve Türk çocuklarının arasında eğitim açısından farklılıklar olduğunu ve bu farklılıkların da çocukların geleceğini etkilediğini sözlerine eklemiştir.

Sempozyumun ilk oturumunda "Eğitim Başarısı Açısından Anadili ve İnterkültürel Eğitimin Önemi" konusu tartışıldı. Konuşmacılar Prof. Dr. Emel Huber, Prof. Dr. Ingrid Gogolin (Hamburg Üniversitesi), Prof. Dr. Havva Engin (Heidelberg Üniversitesi), Prof. Dr. Ursula Boos-Nünning (Duisburg-Essen Üniversitesi)'den oluşuyordu.

Bu ilk oturumun ilk konuşmasını yapan Prof. Dr. Emel Huber öncelikle "çok dillilik" kavramı üzerinde durup, bu durumun eğitim açısından olumlu yönlerini değerlendirmiştir. Çok dilliliğin tanımını, "bireyin kendi anadilinin dışında bir ya da birden fazla dili konuşabilmesi, ana dilinin dışındaki dillerden herhangi birinde kendini ifade edebilmesi" şeklinde yapan Huber, bu açıdan kavramın olumlu bir anlama sahip olduğunu açıklamıştır. Bu durumun sadece çocuğun diğer dilleri anlama ve kendini o dillerde ifade edebilmesi açısından değil, ayrıca çocuğun zihinsel gelişimi yönünden de avantajlı bir süreç olduğunu söylemiştir. Yaygın olarak bilinenin aksine, erken yaşta Almanca öğrenen çocukların aslında dil becerilerinin çok daha fazla geliştiğini sözlerine ekleyen Huber, bu açıdan velilere büyük görevler düştüğünü ve daha bilinçli

olmaları gerektiğini ya da bilinçlendirilmeleri için çalışmalar yapılması gerektiğini söylemiştir.

Sempozyuma Hamburg Üniversitesi'nden katılan Prof. Dr. Ingrid Gogolin ise, Prof. Dr. Huber'in görüşlerini desteklemiştir. Öncelikle çok dilli olmayı, "çocuk için diller arasında bir bağlantı kurarak, zihinsel gelişimine katkıda bulunması" şeklinde açıklayan Gogolin, bu durumun tam anlamıyla oluşabilmesi için, çocuğun iletişimsel becerilerinin üst düzeyde olması gerektiğini, diğer bir deyişle, dili yaşayarak öğrenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Çok dilli programların önünde engel oluşturan olgunun ise, ülkelerin yoğun olarak uyguladığı siyasi propagandaların olduğunu belirten Gogolin, böyle bir durumda eğitim politikalarının da zarar görüp kalitenin düşebileceğini söylemiştir.

Heidelberg Üniversitesi'nden Prof. Dr. Havva Engin anadilinin önemine değindikten sonra, göçmen ailelerinin çocukları bağlamında bir durum değerlendirmesi yapmıştır. Buna göre aile içi ortamda Türkçe, arkadaş ortamında ise Almanca konuşmak zorunda kalan çocuğun, bu açıdan öncelikle anadilinin desteklenmesi gerekmektedir. Özellikle dilsel gelişimin önemli olduğu dönemlerde (5 yaş öncesi), çocuğun her iki dilde de, kaliteli bir eğitim almasının gerekliliğini vurgulayan Engin, bu evrenin çocuk açısından çok önemli olduğunu söylemiştir. Dilsel becerilerin üst düzeye ulaştığı bir çocukta, doğal olarak kendine güven duygusunun da gelişeceğini ve bu durumun çocuğun hayatına olumlu katkılar yapacağını sözlerine eklemiştir.

Prof. Dr. Ursula Boos-Nünning ise göçmen çocuklarının eğitim alanında yaşadıkları sorunlara değinmiştir. Öncelikle Almanya'daki okulların, göçmen çocuklarına diğer öğrenciler gibi eşit fırsatlar sunmadığından bahseden Boos-Nünning bu durumdan okulların bizzat sorumlu olduğunu ve bunun düzeltilmesi gerektiğini açıklamıştır. Böyle bir ortamda göçmen kökenli öğrencilerin ayrımcılığa tabi tutulduğunu da sözlerine ekleyen Boos-Nünning, olaya ancak objektif bir şekilde yaklaşırsa, bu olumsuz durumun ortadan kaldırılma

olasılığının doğabileceğini söylemiştir. Diğer yandan ailelerin bu konuda kendilerini hiçbir şekilde eleştirmediğini belirten Boos-Nünning, bu sorunların tamamen ortadan kaldırılması ya da en azından asgari düzeye indirilmesi için ortak çözümler bulunması gerektiğini çağrısında bulunmuştur.

Mete Atay (Yazar), Prof. Dr. Hans-Joachim Roth (Köln Üniversitesi), Zeynel Korkmaz ("Die Gaste" genel yayın yönetmeni)'ın konuşmacı olarak bulunduğu ikinci oturumun konu başlığı "İki dilliliğin Geliştirilmesinde Uygulanan Uluslar arası Programlar, Almanya'daki Uygulamaları ve "Anadiline Dayalı Almanca Öğrenim Projesi"ydi.

Prof. Dr. Hans-Joachim Roth, ikinci dil eğitiminin kaliteli bir şekilde sürdürülebilmesinin şartının anadilindeki hâkimiyete bağlı olduğuna dikkat çektikten sonra, diğer konuşmacılar gibi anadilin öneminden bahsetmiştir. Yabancı bir dili öğrenmenin ön koşulunun anadilinin de iyi olmasından geçtiğini belirten Roth, bu açıdan bakıldığında çocuğun bir dili öğrenirken çevresel faktörlerin etkisi altında kaldığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra çevresel faktörlerin etkilerinin, okulda sunulan eğitimle desteklendiğini söyleyen Prof. Dr. Hans-Joachim Roth ağırlıklı olarak okulda çocuklara verilen eğitimin iyi olması gerektiğinden bahsetmiştir.

Mete Atay ise, genel olarak dil politikalarının siyasete alet edilmesi konusunu ele almıştır. Ayrıca değişen ekonominin de dil eğitimi etkilediğini belirten Atay, tüm bu olumsuzlukların eğitim üzerine gölge düşürdüğünü açıklamıştır. Bu problemlerin dışında özellikle Türk ailelerden kaynaklanan sorunların da var olduğunu belirten Atay, velilerin eğitime destek olmadıklarını, ama çocuklarının başarısız olmasından da korktuklarını belirtmiştir.

"Die Gaste" genel yayın yönetmeni Zeynel Korkmaz ise ağırlıklı olarak entegrasyon sorunun üzerinde durmuştur. Almanya'da yaşayan Türklerin entegre olma sorununun oldukça yaygın olarak konuşulan bir söylem olduğuna dikkat çeken Korkmaz, Türklerin aslında entegre

değil asimile olmaya zorlandıklarını dile getirmiştir. Entegrasyon kelimesinin anlamının uyum sağlama olduğunu, fakat ele alınan konu açısından bakıldığında, Türklerin Almanlarla bütünleşmesi değil, Türklerin Almanlara uyum sağlama süreci olduğunu açıkladıktan sonra, aslında bu sözcüğün anlamının zamanla değişikliğe uğradığını ve neredeyse asimilasyon ile eşdeğer tutulduğunu belirtmiştir. Göçmen kökenli Türklerin genel olarak dil problemlerine maruz kaldığı gerçeğinden yola çıkarak, bunun sonucunda da kendilerini savunmada yetersiz kaldıklarını açıklamıştır. Entegrasyon sorununun hala çözümünün bulunamamış olması ve bu konuda uygulanan farklı politikalar yüzünden de Türk ailelerinin, yaşadıkları topraklar üzerinde mağdur olduklarını ve bu sorun yüzünden birçok olumsuz durumla karşılaştıklarını söylemiştir.

“Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne Üyeliği Sürecinde Göçmenlerin Orta ve Yüksek Öğreniminin Ekonomik Katkısı ve Entegrasyon Sürecindeki Rolü” konulu oturumda ise Prof. Dr. Hakkı Keskin (Siyaset Bilimci), Prof. Dr. Hacı Halil Uslucan (Türkiye ve Uyum Araştırmaları Merkezi Başkanı), Nihat Sorgeç (TD – IHK Başkan Yardımcısı) konuşular.

Bu oturumda ele alınan sorunların ortak noktası, Türk kökenli çocuklar için öncelikle anadilin ve anadil derslerinin önemi olduğu hususuydu. Genel olarak değerlendirilirse, Türk çocukların anadildeki yetersizlikleri göz önüne alındığında, Türkçe derslerine ihtiyaçları olduğu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Alman toplumunda yaşayan Türklerin genellikle zorluklar yaşadığı ve Alman vatandaşları ile eşit haklara sahip olmadıkları ele alınmıştır. Alman vatandaşlarına tanınan yasal hakların Türkler için de geçerli olması gerektiğinin altı özellikle çizilmiştir. Alman toplumundaki yaygın düşünce ise genel olarak sadece Alman çocuklarının yetenekli olabileceği, bunun dışında Türk çocuklarının pek de yetenekli olamayacağı önyargısıdır. Bu önyargının hala yıkılmadığı ve dolayısıyla da Türk çocuklarının

yeteneklerinin göz ardı edildiği açıklanmıştır.

Katılmadığımız cumartesi son oturumunda “Neo-Liberal Eğitim Politikalarının Toplumsal Etkisi ve Göçmen Toplumuna Yansımaları” konusunda Duisburg-Essen Üniversitesi’nden Prof. Dr. Armin Bernhard söz almışlardır. Aynı şekilde katılma olanağı bulamadığımız Pazar günü son oturumunda ise Yazar Dr. Haluk Gerger, Prof. Dr. Süheyl Batum, Güray Öz ve Prof. Dr. Haluk Şahin’in konuşmacı olduğu bir tartışma gerçekleştirilmiştir.

17 Ekim 2010 Pazar günü gerçekleşen sempozyumun ikinci gününde, ilk oturumda “Alman ve Türk Hukuku Açısından Yurttaş ve Göçmen Hakları” tartışıldı. Konuşmacılar Türkiye’den Prof. Dr. Ülkü Azrak (İstanbul Üniversitesi), Av. Asuman Öktem ve Av. Fatma Bostan idiler.

Burada Türk kökenli göçmenlerin hukuksal açıdan yaşadıkları sorunların değerlendirilmesi gündemi oluşturdu. Bu bağlamda öncelikle tarihsel süreç açısından, işçi akınının ilk olarak 1955 yılları civarında başladığı ve bunu takip eden yıllarda da bu akının giderek arttığı belirtilmiştir. En fazla işçi gücünü Türkiye’den alan Almanya, işgücü ihtiyacı azaldığında ve ekonomisi istenen düzeye geldiğinde, yabancı uyruklu vatandaşları ülkesinde istememiştir. Fakat diğer taraftan, o zamanlar Alman yasasında yapılan bir değişiklikle, 5 yıl süreyle Almanya’da çalışan işçilere süresiz oturma izni, 8 yıl boyunca Almanya’da oturanlara ise süresiz çalışma izni verilmiştir. Başka bir ülkeye sadece çalışmak için gelmiş yabancı uyruklular ise, Almanya’nın kendilerine tanıdığı olduğu bu haklardan sonra Almanya’da kalmaya karar vermişlerdir. Sonuç olarak yabancı kökenli işçilerin Almanya’ya yerleşmelerinin önünü bir anlamda Almanya bizzat kendisi açmıştır. Fakat tüm bu olayların sonrasında, Almanya’da yaşayan yabancılar Alman toplumu için bir sorun haline gelmiştir ve Almanlar hukuksal açıdan yabancıları bir kenara itmişlerdir. Örneğin; yabancı uyruklu vatandaşların Almanya’da memur olabilme şansları yoktur, ancak Alman vatandaşlığına geçmeleri halinde bu haktan

yararlanabilmektedirler. Bu yüzden de Almanya’da yaşayan Türk vatandaşlarının birçoğu bu haklardan faydalanabilmek için Alman vatandaşlığına geçmiştir. Diğer yandan, Alman vatandaşları ve yabancı uyrukluların açtıkları davaların veya ceza takiplerinin kabul görülüp görülmemesi oranına bakılınca, bu oranın yabancı uyruklularda çok düşük olduğu anlaşılmaktadır. Göçmenlerin açtıkları ceza davalarının çoğu zaman önemsenmediği görülmektedir. Bunu eğitim açısından değerlendirdiğimizde de, yine birtakım eşitsizliklerin söz konusu olduğu göze çarpmaktadır ve bunu önlemek için hedeflenen uygulamalar yetersiz kalmaktadır.

Pazar gününün diğer bir oturumunda “Almanya’da Alman-Türk Edebiyatı ve Türkçe Medya” konusu Can Akbel (Köln Radyosu’nun Kurucusu), Ahmet Külahçı (Hürriyet Gazetesi Avrupa Yayın Danışmanı), Osman Çutsay (Cumhuriyet Gazetesi Avrupa Temsilcisi) tarafından tartışıldı.

Oldukça yoğun ve tartışmalı geçen oturumda genel olarak Türk yazarlardan ve Türk toplumu tarafından henüz tanınmamış olan yazarlar olduğu gerçeğinden, bu bakımdan kendimizi eleştirmemiz gerektiğinden söz edilmiştir. Türk toplumu olarak okuma alışkanlığımızın fazla gelişmediği ve bu yüzden de eksikliklerimizin olduğu ve bunları gidermek için çalışmamız gerektiği gerçeği dile getirilmiştir. Bu anlamda dinleyiciler tarafından yöneltilen sorularda, düzenlenen sempozyumun aydın bir kesime hitap ettiği, asıl olarak bilinçlendirilmesi gereken kesimin okuma-yazma becerisi olmayanlar olduğu ve bu kapsamda farklı çalışmalar yapıp, onlara ulaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu anlamlı itirazın konuyla ilgili en önemli noktalardan birine işaret ettiği açıktır.

Berin Uyar (Duisburg-Essen Üniversitesi) ve Nihat Bozkurt (İşçi-Tiyatro Yönetmeni)’un konuşmacı olarak bulunduğu oturumun teması “Türkiyeli Göçmenlerin Sinema ve Tiyatroya Yaklaşımları”ydı.

Bu oturumda yapılan değerlendirmede Türk göçmenlerin sinema ve tiyatro kültürünün gelişmediği vurgulanmıştır. Türk aileler pahalı buldukları veya

kendi evlerinde film izlemeyi tercih ettikleri için sinema, tiyatro gibi kültürel faaliyetlere zaman ayırmamaktadırlar. Bu anlamda dinleyiciler ile yaşadığı bir anıyı paylaşan Berin Uyar, geçmiş yıllarda bir aile dostunun çocuğu ile sinemaya gittiğini ve daha önce böyle bir ortama girmemiş olan çocuğun, salona girdiğinde yaşadığı şaşkınlığı dile getirmiştir. Bir filmi ev ortamında ve sinema ortamında izlemenin aynı tadı vermeyeceğinden bahseden Uyar, sinemada birbirini tanımayan insanların yaşadığı ortak duyguların da kişiye başka bir tat vereceğinden bahsetmiştir. Nihat Bozkurt ise Alman toplumu ve Türkler arasında yaşanan kültürel kaynaklı önyargılarla ilgili kısa bir doğaçlama yapmıştır. Seyirciler arasından seçtiği 3 öğrenci ile oyununu sergileyen Bozkurt, kişiler arasında var olan önyarguların büyük anlaşmazlıklara yol açtığını ve bu durumun ortadan kaldırılması gerektiğini, sergilediği oyunuyla açık bir şekilde tekrar gözler önüne sermiştir.

Katılımcılarca imzalanan sonuç bildirgesinde özetle;

1) Almanya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmen çocuklarına anadili Türkçenin öğretilmesine, hem ikinci dilin edinilmesini desteklediği hem de çocukların kişilik gelişimine, düşünme becerisine ve hem de zekâ gelişimine zorunlu bir etmen olduğu gerekçesiyle önem verilmesi gerektiği;

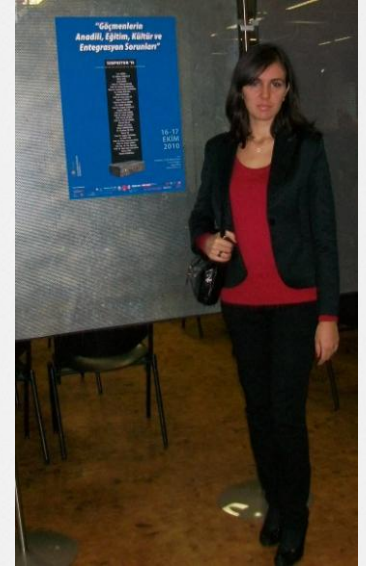
2) "Tekdilli yaşam ortamında anadili edinimi ile ikidilli yaşam ortamında toplum dili edinimi farklı olduğundan, 06.06.1974'te A[vrupa] T[opluluğu]'na üye ülkelerin ulusal eğitim bakanlarının imzaladığı antlaşma üzerine düzenlenen ve Türk çocuklarının etkin ikidilli olmasını öngören Avrupa Konseyi'nin 25.07.1977 tarihli talimatnamesi, Temmuz 1981'de yürürlüğe girdiği ve bugün de geçerliliğini koruduğu halde, Almanya tarafından ulusal yasalara geçirilmemiş" olduğu ve bu kapsamda gerekli önlemlerin alınması gerektiği;

3) "Genel anlamıyla "toplum çevirisi"nden ve uzman olmayan kişilerce mahkeme, tıp, psikiyatri v.b.

alanlarında çeviri yapılmasından vazgeçilmesi gerektiği" (...) çünkü bu uygulamaların bilginin doğru aktarılmasını önleyerek insan hakları ihlali boyutlarına ulaşan sonuçlar doğurduğu, dolayısıyla bu konuda çözümler üretilmesi gerektiği;

4) "Almanya'daki yazılı ve görüntülü Türkçe yayınların (medyanın), ölçünlü Türkçenin tutarlı bir şekilde kullanılmasında, eğitsel bir görevi bulunduğu ve bunun zorunlu olduğu" vurgulanmıştır (ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.diegaste.de/gaste/sempozyum06.html>).

* 16 – 17 EKİM 2010, Di Gaste, Dil ve Eğitimi Desteklemek İçin İnisiyatif e. V., Duisburg – Essen Üniversitesi.

Can Akbel ve Burcu Gözde Karacaoğlan

Prof. Dr. Sylvia Löhrmann (Kuzey Ren Vestfale Eğitim Bakanı) ve Prof. Dr. Emel Huber (Duisburg-Essen Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü Başkanı) açılış oturumunda
(Kaynak: www.diegaste.de/gaste/sempozyum2010.html)

Germanistler Derneği Genel Kurul Sonuç Bildirimi

Aşağıdaki gündemli Genel Kurulu toplantımız 3 Mayıs 2010 günü saat 13.30'da Gazi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, 75. Yıl Toplantı Salonu, 06500 Teknikokullar-Ankara'da çoğunluk sağlanamadığından yapılamamış, **14 Mayıs 2010** tarihinde çoğunluk aranmaksızın aynı yer, saat ve gündem ile toplanmıştır.

Germanistler Derneği'nin Olağan Genel Kurul Toplantısı'nın Gündemi:

1. Açılış (saygı duruşu ve İstiklal Marşı)
2. Genel Kurul Divan Başkanı ve üyelerinin seçimi
3. Yönetim Kurulu faaliyet raporunun okunması
4. Denetim Kurulu raporunun okunması
5. Raporlar hakkında görüş ve değerlendirmeler
6. Yönetim Kurulunun ibrası
7. Yönetim Kurulunun Genel Kurula onursal üyelik için teklifleri
8. Aidatların belirlenmesi
9. Yeni Yönetim Kurulunun ve Denetim Kurulunun seçimi
10. Dilekler ve görüşler

Genel Kurula katılan üye sayısı: 19 [Derneğin toplam üye sayısı: 143]

Dernek Başkanı Doç. Dr. Zehra Gülmüş 14.05.2010 tarihinde saat 13.40'da toplantıyı Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi 75. Yıl Toplantı Salonunda açmıştır.

Divan Başkanlığına Prof. Dr. Hüseyin Salihoğlu, Katip Üyeliğine de Yrd. Doç. Dr. Yusuf Şahin ve Yrd. Doç. Dr. Ahmet Uğur Nalcıoğlu oybirliği ile seçilmiştir.

Prof. Dr. Hüseyin Salihoğlu gündemi dernek üyelerine yolluk ve yevmiyeleriyle ilgili kararın alınmasıyla ilgili açıklamada bulundu. Yönetim Kurulu üyelerinin yolluk ve yevmiyelerinin karşılanmasıyla ilgili teklifi oy birliğiyle 8. Madde olarak kabul edilmiştir ve gündemin 8. Maddesi olarak yazılmış ve ardından gelen maddeler de bu sıraya göre düzenlenmiştir.

Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu raporları okunmuş ve daha sonra oylamaya geçilmiştir.

Yönetim Kurulu faaliyetleri ibra edilmiş ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Onursal üyelikler için;

1) Prof. Dr. Gürsel Aytaç oy birliğiyle,

2) Dr. Jörg Kuglin oy birliğiyle,

3) Prof. Dr. Şara Sayın oy birliğiyle

kabul edilmiştir. (Onursal üyeliklerin gerekçeleri için bkz. Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu)

Yolluk giderleriyle ilgili her yolculuk için bilet ibraz edilmek koşuluyla 60,- TL (uçak bileti dahil), konakla ücreti için 40,- TL'ye kadar ödenmesi oy birliği ile kabul edilmiştir.

9. Maddede belirtilen aidatların belirlenmesiyle ilgili mevcut aidatların yıllık 25,- TL olarak devam edilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Yeni Yönetim ve Denetim Kurulunun seçimi için isimler önerilmiştir.

Yönetim Kurulu üyeliklerine yapılan oylamada:

Doç. Dr. Zehra Gülmüş	19
Yrd. Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu	17
Prof. Dr. Ali Osman Öztürk	16
Ars. Gör. Mehmet Tahir Öncü	15
Doç. Dr. Canan Şenöz-Ayata	11

oyla asil üyeliklere;

yedek üyeliklere ise

Prof. Dr. Nazire Akbulut	6
Yrd. Doç. Dr. Bengül Çetintaş	5
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Sarı	2
Yrd. Doç. Dr. Fesun Koşmak	2
Yrd. Doç. Dr. Yusuf Şahin	1

oyla seçilmişlerdir.

Denetim Kuruluna

Yrd. Doç. Dr. Talat Fatih Uluç	18
Yrd. Doç. Dr. Sevil Konyalıoğlu Onaran	13
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Uğur Nalcıoğlu	9

oyla asil üyeliğe seçilmişlerdir.

Yrd. Doç. Dr. Ümit Kaptı	7
Dr. Ahmet Dönger	6
Yrd. Doç. Dr. Ayalp Talun İnce	1

oyla yedek Denetim Kurulu üyeliklerine seçilmişlerdir.

Dilek ve temenniler bölümünde;

Derneğimizi ilgilendiren her konuda üyelerin birbiriyle bilgi paylaşılmasına gidilmesini Yrd. Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu; Derneğin web sitesinde yer alacak bilgilerin Almancasının da bulunması önerisinde bulundular.

Yeni seçilen Yönetim Kurulu aynı gün toplanıp görev paylaşımını aşağıdaki şekilde yapmaya oybirliği ile karar vermiştir:

Yönetim Kurulu Başkanı	Doç. Dr. Zehra Gülmüş
Yönetim Kurulu Üyesi II. Başkanı	Prof. Dr. Ali Osman Öztürk
Sekreter	Yrd. Doç. Dr. Ersel Kayaoğlu
Sayman	Ars. Gör. Mehmet Tahir Öncü
Yönetim Kurulu Üyesi	Doç. Dr. Canan Şenöz-Ayata

Almanya'ya Türk (İşgücü) Göçü

Makale Çağrısı

Türkiye ile Almanya arasında 1961 yılında imzalanan *İşçi Alımı Anlaşması* 2011 yılında 50. yılını dolduracaktır. Almanya'da yerleşik vatandaş ve soydaşlarımızın sayısının önce Almanya'da daha sonrada Batı Avrupa ülkelerinde artmaya devam etmesi sonucu geçici olarak başlayan Türk işgücü göçü olgusu çok boyutlu bir Türk dış göçü sürecine girmiştir. **Türkiye'den Almanya'ya Türk işgücü göçünün 50. yıldönümünde** Anadolu Üniversitesi *Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının Sorunlarını Araştırma Merkezi (YUTAM)* olarak, Almanya'ya Türk dış göçü olgusunu farklı disiplinler açısından (hukuk, siyaset, sosyoloji, kültür, edebiyat, eğitim, ekonomi, iletişim, çeviri vb.) ele alan özel bir yayını siz değerli araştırmacıların katkılarıyla sunmak istiyoruz. Aşağıda belirlenen yazım kurallarına uygun hazırlanan makalenizi (word dosyası olarak) en geç *31.03.2011* tarihine kadar zgulmus@anadolu.edu.tr ya da yutam@anadolu.edu.tr adresine göndermenizi rica ediyorum. Katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Doç. Dr. Zehra Gülmüş
Anadolu Üniversitesi Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşlarının
Sorunlarını Araştırma Merkezi (YUTAM) Müdürü
<http://yutam.anadolu.edu.tr/>

Yazım kuralları ve kaynak gösterme biçimi:

- Yazı dilleri: Türkçe, İngilizce ya da Almanca;
- Makale uzunluğu: En çok 15 sayfa (kaynakça dahil);
- Sayfa kenar boşlukları: üst, alt, sol ve sağ 2 cm;
- Sol üst köşede: 12 punto Times New Roman kalın karakter ile yazarın ünvanı, adı, soyadı ve eklenen bir dipnotta iletişim bilgileri (çalıştığı kurum, yazışma adresi; e-posta adresi) 10 punto Times New Roman karakteri;
- Makale başlığı: 14 punto Times New Roman karakteri, kalın ve ortalanarak;
- İngilizce özet (Abstract): Sol ve sağ kenardan 3 cm içeride, iki yana yaslı, 10 punto Times New Roman karakteri ve ortalanarak toplam 150-250 sözcük;
- Makale yazısı: 12 punto Times New Roman karakteri, iki yana yaslı, metin paragrafları soldan 1 cm girintili, satır aralığı 1,5;
- Alıntılar: Sol ve sağ kenardan 3 cm içeride; 10 punto Times New Roman italik karakteri, 1 satır aralığı, iki yana yaslı;
- Dipnotlar: 10 punto Times New Roman karakteri ile ilgili sayfada numaralandırarak;
- Makale APA (American Psychological Association) sistemine uygun olarak düzenlenmelidir;
- Başlıklar: 1. düzey: Ortalanarak, kalın; 2. düzey: sola yaslı, kalın; 3. düzey: girintili, kalın; 4. düzey: girintili, kalın, italik; 5. düzey: girintili, italik; tüm başlık düzeyleri: 12 punto Times New Roman;
- Metin içinde referanslar: Yazar/Yazarlar (1 boşluk) yıl: (iki nokta üst üste) sayfa numarası/numaraları). Örn.: (Demir 2009: 75); (Demir 2009: 75-78); (Demir/Kaya 2008: 75); gönderme ayrı yayınlara yapıldığında araya noktalı virgül eklenmeli: (Schmidt 1999: 34; Doğan 2003: 232)
- Tablolar/grafikler vb. 10x17 cm'den büyük olmamalı;
- Makalede yararlanılan eserler, metnin sonunda yer alacak "Kaynakça" bölümünde, 1,5 satır aralığı, 12 punto Times New Roman karakteri ve 1 cm asılı bir girinti ile aşağıdaki şekilde belirtilmelidir:
Kitaplar: Yazar Soyadı, adı, (yıl). Eserin başlığı italik. Basıldığı yer: Yayınevi. Örn.:
Hell, Matthias (2005). *Einwanderungsland Deutschland? Die Zuwanderungsdiskussion 1998-2002*, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
Makaleler: Yazar Soyadı, adı, (yıl). Makale başlığını turnak işareti içinde. Yer aldığı derginin adı italik, sayısı: sayfa numaraları. Örn.:
Halm, Dirk / Sauer, Martina (2006). "Parallelgesellschaft und ethnische Schichtung". *Aus Politik und Zeitgeschichte (APuZ)*, 1-2: 18-24.

**Doç. Dr.
Sâkine Eruz (Esen)**

Çeviribilim alanında uzun yıllardır ders veren yazar, okurlara katmanlı bir kitap sunuyor. Katmanlardan ilkinde çokkültürlülük, ikinci katmanda ise Osmanlı Devleti'nde çokkültürlülüğün kahramanları çevirmenler anlatılıyor. 2000 yılından bu yana bu alanda araştırmalar yapan ve konuya yarıtkinde ve yurtdışında farklı üniversitelerde sunan, bu konuda sergiler açan yazar, çokkültürlülüğün tarihi içinde çevirmenin izini sürüyor, onun çoğul kimliğinden yola çıkarak içinde yaşadığı kültüre ve kültürlerarası etkileşime katkısını inceliyor. Osmanlı Devleti'nde çevirmenlik saygın bir meslek; çevirmenler çoğu kez bir bilim adamı, bir devlet adamı, bir eğitimci olarak karşımıza çıkıyor. Önceleri Hristiyan ve Musevi olan çevirmenler, 19. yüzyıldan sonra Müslüman tebaadan da yetiştirmeye başlıyorlar. Yenileştirme hareketinin odağında aydın kimlikli çevirmenler var. Batı'da dini metinlere çevirisi bağlamında, Osmanlı'da ise bütün metin türlerinin çevirisiyle, onlar yenileşmeye katkıda bulunuyorlar. Çevirmenler bu devasa devletin görünmez kahramanları.

ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK ve ÇEVİRİ

Osmanlı Devleti'nde Çeviri Etkinliği ve Çevirmenler

Osmanlı Türkçesi

İtalyanca Fransızca Almanca Macarca İspanyolca Portekizce Rusça Sırpça Romence Çekçe Danca Flemenkçe Urduca Hirvatça Eski Yunanca

Arapça Farsça Rumca Ermenice Ladino Yidiş Arnavutça Çerkesçe Lazca Kürtçe Gürcüce Bulgarca Süryanice Hintçe İşaret Dili

Boşnakça Norveççe İsveççe Latince Lehçe

Sâkine Eruz

İnternette almak için

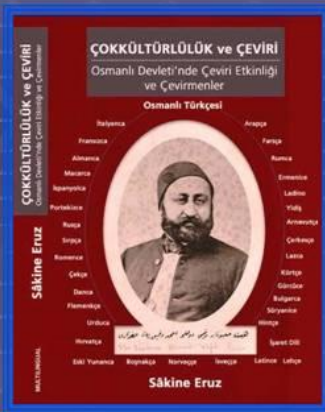
www.ideefixe.com
www.kitapyurdu.com

MULTILINGUAL
Klodfarer Cd. 40/6 Çemberlitaş - İstanbul
Tel/Fax: (0212) 518 47 55

MULTILINGUAL

<p style="text-align: center;">ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK VE ÇEVİRMENLER</p> <p style="text-align: center;">İÇİNDEKİLER</p> <p>SUNU..... 9</p> <p>1. ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK..... 13</p> <p>1.1. İstanbul'da Çokkültürlülük..... 15</p> <p>1.2. İlk Osmanlı Meclisi'nde Çokkültürlülük (1877)..... 23</p> <p>1.3. Çokkültürlülük ve Çevirmenler..... 29</p> <p>2. GEÇMİŞTE ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK VE ÇEVİRİ ETKİNLİĞİ..... 31</p> <p>2.1. Çevirinin Simgesi ve Çevirmenlerin Hâmleri..... 31</p> <p>2.2. Milattan önce 2000'den Milada Doğru Yapılan Bir Yolculukta Çeviri Etkinliği..... 33</p> <p>2.3. Milattan Sonra Çeviri Etkinliği..... 36</p> <p>2.3.1. Doğu'da Çeviri Etkinliği..... 37</p> <p>2.3.2. Çeviri Etkinliğinin Batı'ya Yolculuğu..... 45</p> <p>2.3.2.1. Rönesans, Aydınlanma ve Çeviri Etkinliği..... 47</p> <p>2.3.2.2. 18. ve 19. Yüzyıllarda Batı'da Çeviri Etkinliği..... 50</p> <p>2.4. Geçmişten Günümüze Çeviri Yaklaşımı..... 54</p> <p>3. OSMANLI COĞRAFYASINDA ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK VE ÇEVİRİ ETKİNLİĞİ..... 57</p> <p>3.1. Fatih Dönemi..... 61</p> <p>3.2. Osmanlı Devleti'nde Çevirmenler..... 63</p> <p>3.2.1. Fener-Rum Beyleri ve Öteki Çevirmenler..... 68</p> <p>3.2.1.1. Yunus Bey ve Murad Bey..... 69</p> <p>3.2.2. Dil Oğlanları Okulları..... 71</p> <p>3.2.2.1. Çoğul Kimlikli Tercüman/Bilim Adamlarının Katkıları..... 79</p> <p>3.3. Çeviri Yoluyla İyileştirme Hareketi..... 93</p> <p>3.3.1. 18. Yüzyılda Çeviri Etkinlikleri..... 93</p> <p>3.3.2. 19. Yüzyılda Çeviri Etkinlikleri..... 100</p>	<p style="text-align: center;">SÂKİNE ERUZ</p> <p>3.4. Osmanlı Devleti'nde Tercüme Heyetleri..... 118</p> <p>3.5. Osmanlı Devleti'nde Basın ve Çokkültürlülük..... 122</p> <p>4. ÇEVİRİLEN METİN TÜRLERİ VE ÇEVİRİ YAKLAŞIMLARI..... 129</p> <p>4.1. Dini Metinlerin Çevirisi ve Çeviri Yaklaşımları..... 141</p> <p>5. ÇEVİRİNİN İŞLEVİ VE ÇEVİRMEN KİMLİĞİ..... 153</p> <p>5.1. Çevirinin İşlevi..... 153</p> <p>5.2. Çevirmen Kimliği..... 165</p> <p>6. SONUÇ..... 175</p> <p>7. KİTAP ÜZERİNE DÜŞÜNCELER, YÖNTEM VE KAYNAKLAR..... 181</p> <p>8. EKLER..... 191</p> <p>EK 1. Osmanlı Devletinde Konuşulan Diller..... 193</p> <p>EK 2. Divan-ı Hümayun Kararı: Alexandros..... 195</p> <p>EK 3. Hammer'in Önsözü..... 197</p> <p>EK 4. Akabi Hikayesi..... 205</p> <p>EK 5. Usul-i Hendese-yi Sathiyeye..... 207</p> <p>EK 6. Doğu Dillerinden Batı Dillerine ve Batı Dillerinden Türkçeye Yapılan Çeviriler..... 211</p> <p>6-1. Dil Oğlanlarının Fransuzcaya Çevirileri ve Eserleri..... 213</p> <p>6-2. 19. yüzyıl sonu, 20. yy. başında Çevirilen Eserlerin Listesi..... 219</p> <p>EK 7. Bir Osmanlı Tercümanının Sicill-i Osmanî'ye Yansıyan Hayatı: Müttercim Rüşdi Mehmet Paşa, s. 1407..... 231</p> <p>EK 8. Avusturyalı Bilim Adamlarının Çevirdiği 10 ciltlik Osmanlı Tarih Yazarları Dizisi'nin Listesi..... 235</p> <p>EK 9. Çok dilli Resmî Belgeler..... 239</p> <p>9-1. Askeriye Belgesi..... 239</p> <p>9-2. Evlenme Belgesi (Nüfus Kütük Kaydı)..... 239</p> <p>9. KAYNAKÇA..... 240</p> <p>10. AD VE KAVRAM DİZİNİ..... 243</p> <p>11. YABANCI SÖZCÜKLERİN AÇIKLANMASI..... 260</p> <p>265</p>
---	--

Eruz, Sakine (2010) Multiculturalism and Translation (Translation and Interpretation in the Ottoman Empire and the Translators), İstanbul. Multilingual, 270 pages

The book tells about the multicultural history of the Ottoman Empire. Nevertheless its focal point is mainly limited to translation studies. The author (Istanbul University), herself also a translator, interpreter and scholar since many years, tells about the multiculturalism in Istanbul, the translation history in Europe, the translation history in the Ottoman Empire and the contributions of the foreign and Ottoman translators, who were also reformers of their era. The author has been working in this area since 2000 and has opened exhibitions on this subject. She follows the traces of the translators and interpreters in history, analyses the polycultural identity of the translators, their culture and the works they wrote. In the Ottoman Empire the profession of the translators is a respectable one. The translators are often also scientists or statesmen. They are Christian, Jewish and Muslim translators and interpreters of the Sublime Porte (government). In the 19th century the Ottoman translators are the main actors of the reforms and modernisation. The translators and interpreters are the invisible heroes of this big Empire on two continents and several seas. sakineeruz@gmail.com

Eruz, Sakine (2010) Pluriculturalità e traduzione (Traduzione e interpretariato nell'Impero ottomano e i traduttori), İstanbul. Multilingual, 270 pagine

Il libro tratta della storia della pluriculturalità dell'Impero ottomano. Tuttavia focalizza soprattutto gli studi sulla traduzione. L'autrice, lei stessa da anni traduttrice, interprete e studiosa, parla della pluriculturalità a Istanbul, della storia della traduzione in Europa e nell'Impero ottomano e dei contributi dei traduttori ottomani e stranieri, i quali erano anche i riformatori della loro epoca. L'autrice lavora su questo campo fin dal 2000 e ha realizzato una mostra su questo tema. Lei segue, nella storia, le tracce dei traduttori e degli interpreti, la loro cultura e i lavori che hanno realizzato. Nell'Impero ottomano la professione dei traduttori era considerata tra le più rispettabili. I traduttori, spesso, erano anche scienziati o statisti. Alla Sublime Porta (al governo) c'erano traduttori cristiani, ebrei e mussulmani. I traduttori ottomani, nel XIX secolo, erano gli attori principali delle riforme e della modernizzazione. I traduttori e gli interpreti sono gli invisibili eroi del grande Impero che abbracciava tre continenti e diversi mari. Traduzione: Meryem Mine Çilingiroğlu

Die Autorin (Translationswissenschaft, Translationsdidaktik, Kunstgeschichte) schreibt über die unendliche Geschichte der Übersetzung im Osmanischen Reich. Sie stellt uns die Übersetzer und Dolmetscher des drei Kontinente umfassenden Reiches als leibhaftige Personen vor. Sie erzählt über die Multikulturalität in diesem Reich. Die endlosen Facetten der Multikulturalität erstrecken sich auch in die heutige Türkische Republik. Die Stadt an zwei Kontinenten wird über Jahrtausende Gastgeberin der Multikulturalität, der drei Weltreligionen und der polyglotten Übersetzer und Dolmetscher, ohne deren Einwirken in diesem riesigen Reich eigentlich nichts funktionieren würde. Sie vermitteln zwischen Ost und West und arbeiten auch für den Fortschritt in dem Reich, mal sieht man sie als Dolmetscher der vielen ausländischen Botschaften, mal als Schriftsteller, die das Osmanische Reich dem Westen näherbringen und somit der Osten als ein Wissenschaftszweig erschließen. Sie bekommen Schlüsselposten in der Osmanischen Regierung und reformieren durch ihr Einwirken das archaische System des Reiches in allen Bereichen (Literatur, Recht, Wirtschaft etc.). Das Buch selbst ist auch facettenreich, es enthält im Anhang mehrere Unterlagen zur Multikulturalität, u. a. auch eine Liste der ins Französische und Türkische übersetzten Bücher im 18. und 19. Jahrhundert und der Bücher, die die ehemaligen Sprachknaben (europäische Dolmetscher und Übersetzer) über den Osten (u. a. Hammer von Prugstall, Antoine Galland etc.) verfasst haben.

Die Schriftstellerin, deren Ahnen wie die der meisten Türken aus aller Herren Länder stammen (Kaukasus, Thessaloniki, Kastamonu und Istanbul) stellt zwar die Multikulturalität (ihr Untersuchungsgegenstand seit über 10 Jahren) in den Mittelpunkt, doch ihr Anliegen ist, die Rolle und den Beitrag der Übersetzer und Dolmetscher zu dieser Multikulturalität plastisch und konkret darzustellen. Universität Istanbul, sakineeruz@gmail.com

Bu foto, İstanbul'un en güzel sokaklarından biri olan Kuzguncuk'ta çekilmiştir. Fotoğraf, sokakların genişliği ve binaların yüksekliğiyle, İstanbul'un diğer sokaklarından farklıdır. Fotoğrafın alt kısmında, sokakların genişliği ve binaların yüksekliğiyle ilgili bir yazı yer almaktadır.

Şimdi Beyoğlu'nun yüz yıl geride doğru bir sokaklık yapalım. Eminönü'nden Şişli'ye Hıyarlıca'ya kadar bir sokaklık yapalım. İşte Kuzguncuk'ta, geçelim. Yapılaşma anlamındaki bir diğ konusuna çok sayıda vakıf ve dernekler var, çokluk çeşitli etkinlikler. Kimi Kuruluş'taki akrabalardan ziyade gitmiş kimi Şişli'deki Ortodoks mezarlığında yatan yakınlarını ziyaret ediyor, kimi Kıpırcıca'daki dükkandan dönüyor, kimi de Şişli'den Aşır Efe'deki Sokak'tan ziyaretleri için abaya çıkarıyor.

² Anlatılan Ötügen Komutanı: 30.01.2002
³ Anlatılan 1923'de İstanbul'da Çıktı İsmi: 30.01.2002
⁴ Kuzguncuk İsmiyle Anıtları: Bilgi için İy. Etilim 2009

bir tür köyleşme almıştı. Kuzguncuk'ta inşaatlar, bu da peşinden geliyordu. Kuzguncuk 18. yüzyılda İspanya'dan gelen Sadıralı Mehmet Bey'in evi yapıldığı zaman, yapılaşmada geniş bir alanla karşı karşıya kalınmıştı. Ancak yapılaşma günümüzden önce başlamıştı. Deniz parafeti içindeki Şişli Köyü'ne Laz ve Ermeni Kiliseleri'nin bir kısmı yapılmıştı. 1957'de İsmail Kuzguncuk buhara dönüştürülmesiyle yapılaşma zamanı durmuştu. Kuzguncuk tamamıyla taş binalarla döşenmişti. İstanbul'un en güzel sokakları Kuzguncuk'ta yapılmıştı. İstanbul'un en güzel sokakları Kuzguncuk'ta yapılmıştı. İstanbul'un en güzel sokakları Kuzguncuk'ta yapılmıştı.

¹ Mısır... Mısır...
² İstanbul'un en güzel sokakları...
³ İstanbul'un en güzel sokakları...
⁴ İstanbul'un en güzel sokakları...

bu sınırlarda sergileniyor. Çevreler yine hatırlanabilir. Kuzguncuk'ta, geçelim. Yapılaşma anlamındaki bir diğ konusuna çok sayıda vakıf ve dernekler var, çokluk çeşitli etkinlikler. Kimi Kuruluş'taki akrabalardan ziyade gitmiş kimi Şişli'deki Ortodoks mezarlığında yatan yakınlarını ziyaret ediyor, kimi Kıpırcıca'daki dükkandan dönüyor, kimi de Şişli'den Aşır Efe'deki Sokak'tan ziyaretleri için abaya çıkarıyor.

İstanbul'un en güzel sokakları...
Beyoğlu'nun en güzel sokakları...
Şişli'nin en güzel sokakları...

Yıldırım, içine kadar gelen kaykahaneciler var. Bugün bu dört parçeye bölünmüş, her parçenin üzerine apartman türünden bina yapılmış geniş arazileri kaplıyor bu yapılar. İçeride farklı farklı kültürlerden gelen insanlarıyla, Osmanlı kültürünü içinde barındıran apartman yapı edindiği küçük kentler gibiydi.

19. yüzyılda Kuzguncuk'ta yapılan büyük yapıların bir tanesi.

¹ İstanbul'un en güzel sokakları...
² İstanbul'un en güzel sokakları...
³ İstanbul'un en güzel sokakları...

İstanbul'un en güzel sokakları

İstanbul'un en güzel sokakları...
Kuzguncuk'ta, geçelim. Yapılaşma anlamındaki bir diğ konusuna çok sayıda vakıf ve dernekler var, çokluk çeşitli etkinlikler. Kimi Kuruluş'taki akrabalardan ziyade gitmiş kimi Şişli'deki Ortodoks mezarlığında yatan yakınlarını ziyaret ediyor, kimi Kıpırcıca'daki dükkandan dönüyor, kimi de Şişli'den Aşır Efe'deki Sokak'tan ziyaretleri için abaya çıkarıyor.

İstanbul'un en güzel sokakları...
Kuzguncuk'ta, geçelim. Yapılaşma anlamındaki bir diğ konusuna çok sayıda vakıf ve dernekler var, çokluk çeşitli etkinlikler. Kimi Kuruluş'taki akrabalardan ziyade gitmiş kimi Şişli'deki Ortodoks mezarlığında yatan yakınlarını ziyaret ediyor, kimi Kıpırcıca'daki dükkandan dönüyor, kimi de Şişli'den Aşır Efe'deki Sokak'tan ziyaretleri için abaya çıkarıyor.

¹ İstanbul'un en güzel sokakları...
² İstanbul'un en güzel sokakları...
³ İstanbul'un en güzel sokakları...